

a nagyvárosi polgár beszél hozzánk: Móricz Zsigmond harmadik arca.

Ez a Móricz Zsigmond sem kisebb művész az előbbieknél. Regényeit mindig nyereség lesz olvasni s a nagy

író t ezentúl is ünnepelni fogjuk benne; de megsiratjuk a régi harcos Móricz Zsigmondot, aki húsz valahány esztendővel ezelőtt a magyar mezők rettenetetlen bajnokának indult.

Takács Zoltán

Oswald Spengler :

A döntés évei

(Jahre der Entscheidung. Beck Verlag München, 1933)

Német, német, német. Szelleme, szerzője, olvasói, mert érezzük, nem nekünk szól. A germán akarat, uralkodni vágyás lökte ki ezt a könyvet. A tétlenségre kárhozottat Sziegfriedek forrongó tettvágyát foglalták írásba. Ez a tettvágy teremtette meg a III. birodalmat. Nem a náci-önigazolás, sem a párttoborzás nem szülője e túlfűtött kor eme izzógondolatú termékének. Talán ez a legfőbb érdekessége is. Az új, — a régi, az ősi germán szellem, — a Spengler által oly nagyrabecsült germán „bízvágy“ az, ami bennünket megkap.

Senkinek sem meglepő, hogy Európa a válság óráit éli. Eresztékeiben recseg egész életépítményünk. Összedől, ha újja nem építjük. Ez a germán faj feladata. Friss, erős, egészséges népszellemre vár. A poroszra. Már földrajzi helyzeténél fogva is, Németország — Európa.

Érzi mindenki, hogy Európa már nem a világ ura. Bismarck, Metternich óta nagy államférfiai sincsennek. Európa államai kicsinyes szatócspolitikát űznek. Torzsalkodnak s minden európai összetűzés megláztatja a távoli világ-részek-viselte európai bilincset. Így tör egyre előre Japán, így fog elszakadni India stb. Csak egy menthet meg: Újra világpolitikát űzni, amint a szent Szövetség világuralomra törekedett.

Szellemünk kiszikkadó féiben van. Téveszmék és puhánytanok fertőzték

meg. Ezek: a demokrácia, a békevágy, a felebaráti szeretet, a politikai rövidlátás, a szocializmus, a szabadelvűség. Minden egyenlő a zűrzavarral, a természetellenes étellel, a fejlődés létfeltételének kizárásával.

Az élet a háború. Az ipar — szintén háború, mert a háborús készülődések tették nággyá. A tömeg uralkodik az egyének felett, holott az egyén kell, hogy vezesse a tömeget. Hadsegreg nem, csak egyén vezethet hadsereget. Őrült gondolat az egyenlőség, mert nem vagyunk egyenlők. A szocializmus mindenható vezetői saját céljaik elérésére a folyton növekvő bér és csökkenő munkaidő prédájául dobják a többi osztályokat. Lám a szovjet az 1848-as munkaidőt követeli és azt a bért is adja. Mindezek mellett az 1871—1914-ig lustára hizott Európa még régi álmát alussza. A közelgő válságot megoldottnak véli, ha pár ezer munkást sikerül munkához juttatnia. Oroszország ismét ázsiai lett s manapság két végveszély fenyegeti Európát: az osztályharc és a fajok harca.

A bolsevizmus nyugateurópai találmány. A racionalizmus és a liberalizmus gyümölcse. A ténylegesen megálapodott erők tagadása: az államnak monarchiának, hadseregnek, osztályöntudatnak, birtoknak és a parasztságnak tagadása.

Így a liberalizmus öngyilkossággal egyenlő, mert a politikai fegyverleté-

telre készen, ellenfelei számára kovácsol fegyvert. Csak a konzervatív erők menthetik meg Európát a végtől.

A bolsevisták kétfélek. Vannak érzelő, álmodozó, önsanyargatók, s vannak a társadalommal meghasonlott, a társadalombontók. A jó munkás sose kommunista. Megveti a tömeget. Ez a csöcselék uralma a csöcselék segítségével. A vallás is hasonló módon, saját világi hatalmáért küzd. Hogy milyen közel áll a két bolsevizmus, bizonyítja, hogy az első kommunisták a papok: Campanella, Morus voltak.

A bolsevizmus az alsó néprétegek kapitalizmusa. A munkabéreket, tekintet nélkül a felvevők fizetőképességére, minél magasabbra csavarni.

A munkások állami nyugdíjasok. S a paraszt? Kereskedő? Szellemi munkás? Ki törődik ezeknek a letörésével? A német nemzeti jövedelem teljes $\frac{1}{3}$ részét fordították munkanélküli segélyekre.

Az osztályharc belekapcsolódik a fajok: a fehér és a színes ember harcába. A nagyigényű fehér munkást egyre jobban kiszorítják a színesek. Míg a fehér munkások luxusbérek mellett munkanélkül állnak, India, Japán és Kína egyre nagyobb és nagyobb tömeget von bele a gyári munkába. Ázsia felparázsló faji öntudata, óriási tömege, jogossá teszi félelmünket Európa jövőjében.

Európa vége közeleg. A döntés éveit

éljük. Válaszúton állunk. Vagy kitartunk a régi liberális-kommunista elvek mellett, vagy a megújhódott — bevált erők segítségével új életet kezdünk a súlylyedő hajón.

Spengler próféta, Európa kasszandrája. Nem indokol. Minden kézzelfogható. Csak a vakok nem látják a mostani zűrzavart. Csak a süketek nem hallják az összeomlás nyitányának rémítő zenéjét. Tenni kell, ezt érzi mindenki. Mindenki keresi Európa meglazult gépének biztonságos működést adó elveszett csavarát. Spengler — „a III. birodalom,“ úgy véli megtalálta. A III. birodalom előtti helyzet teljes tagadásában csak egy központositott, ősi hagyományok biztos pilérein nyugvó erős nép uralma mentheti meg Európát.

Elgondolkozva teszük le a könyvet. Megkap egy tettekre kész küzdő és alkotni vágyó szelem elragadó lendülete. Hitünk, nevelésünk nagyon is a béke, felebaráti szeretet, szociális igazságok és a demokrácia jegyében folyt. Nem csodálatos hát, ha a „Szabadság, Egyenlőség és Testvériség“ örök eszméit habozunk férevetni. Furcsán igaz, hogy az élet az örök harc. Szervezett törtetés az örök önzés vezérlete alatt. Mégis mennyivel emberibb és felemelőbbnek tűnik az emberi szellem hitvallása az erő és erőszakkal szemben. E kettő között választani kell. Gyorsan. Biztosan. A döntés éveit éljük!

S. Gy.